

הַלְבוֹת בְּלִי הַמִּקְדָּשׁ וְהַעֹבְדִים בּוֹ

יֵשׁ בְּכֻלָּלָן אַרְבַּע עֲשָׂרָה מִצְוֹת שֶׁשׁ מִצְוֹת עָשָׂה, וְשִׁמּוֹנָה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֶּרֶטָן: (א) לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה; (ב) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת כְּמוֹהוּ; (ג) שְׁלֹא לְסוּף מִמֶּנּוּ; (ד) שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת כְּמִתְכַּנֵּת הַקְטֹרֶת; (ה) שְׁלֹא לְהַקְטִיר עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב חוּץ מִן הַקְטֹרֶת; (ו) לְשֹׂאת הָאֲרוֹן עַל הַפֶּתַח; (ז) שְׁלֹא יִסּוּרוּ הַיָּדַיִם מִמֶּנּוּ; (ח) שִׁיעֲבֹד הַלְוִי בַּמִּקְדָּשׁ; (ט) שְׁלֹא יַעֲשֶׂה אֶחָד בַּמִּלָּאכָה חֲבֵרוֹ בַּמִּקְדָּשׁ; (י) לְקַדֵּשׁ הַכֹּהֵן לְעִבּוּדָה; (יא) שִׁיְהִי כָּל הַמִּשְׁמְרוֹת שׁוֹת בְּרָגְלִים; (יב) לִלְבֹּשׁ בְּגָדֵי כְהֵנָה לְעִבּוּדָה; (יג) שְׁלֹא יִקְרַע הַמַּעֲיֵל; (יד) שְׁלֹא יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפוֹד. וּבְאֹר מִצְוֹת אֵלּוּ בַּפָּרָקִים אֵלּוּ.

הַלְבוֹת בְּלִי הַמִּקְדָּשׁ פָּרָק א

א. מִצְוֹת עָשָׂה לַעֲשׂוֹת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שִׁיְהִיָּה מוּכָן לְדַבָּרִים שְׂצָרִיכִין מִשִּׁיחָה בּוֹ שֶׁנֶּאֱמָר "וַעֲשִׂיתָ אֹתוֹ, שֶׁמֶן מִשְׁחַת-קֹדֶשׁ". (שְׁמוֹת ל, כה). וְכֵכָה עָשָׂהוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בַּמִּדְבָּר לְקַח מִן הַמֹּר וְהַקִּנְמֹן וְהַקֶּדֶה, מִכָּל אֶחָד מִשְׁלֹשֶׁתָן חֲמֵשׁ מֵאוֹת שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ; וּמִקְנֵה הַבָּשָׂם חֲמֵשִׁים וּמֵאֵתַיִם: וְזֶה שֶׁנֶּאֱמָר בַּתּוֹרָה "וּקְנִמֶן-בָּשָׂם מִחֲצִיתוֹ חֲמֵשִׁים וּמֵאֵתַיִם" (שְׁמוֹת ל, כג) שֶׁשְׁוֹקְלִים אוֹתוֹ בִּשְׁנֵי פַעַמִּים, חֲמֵשִׁים וּמֵאֵתַיִם בְּכָל פַּעַם.

ב. וְשִׁחַק כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבָדּוֹ, וְעֵרַב הַכֹּל, וְשָׂרָה אוֹתָן בְּמֵים זָכִין וּמִתּוֹקִין, עַד שִׁיֵּצֵא כָּל כּוֹחַן בְּמֵים; וְנָתַן עַל הַמֵּים שֶׁמֶן זֵית הַיֵּין וְהוּא שְׁנַיִם עָשָׂר לֹוג, כָּל לֹוג אַרְבַּע רְבִיעִיּוֹת; וּבִשְׁלֵ הַכֹּל עַל הָאֵשׁ, עַד שֶׁאֲבָדּוּ הַמֵּים וְנִשְׁאָר הַשֶּׁמֶן. וְהִנִּיחוֹ בְּכָלִי לְדוֹרוֹת.

ג. הַמֹּר הוּא הַדָּם הַצָּרוּר בַּחֲיָה שְׁבֵהֲדוֹ, הַיָּדוּעַ לְכָל שְׁמֵת בְּשִׁמְיָן בּוֹ בְּנֵי הָאָדָם בְּכָל מָקוֹם. וְהַקִּנְמֹן הוּא הָעֵץ הַבֹּא מֵאֵי הַדוֹ, שֶׁרִיחוֹ טוֹב וּמִתְגַּמְרִים בּוֹ בְּנֵי הָאָדָם. וְהַקֶּדֶה, הִיא הַקֶּשֶׁט. וּקְנֵה בָשָׂם הֵם הַקְּנִים הַדָּקִים כִּתְבֵּן הָאָדָמִים הַבָּאִים מֵאֵי הַדוֹ, וְרִיחָן טוֹב וְהֵם מִמִּינֵי בָשָׂמִים שְׁנוֹתֵנִין אוֹתָם הָרוּפָאִים בְּצָרִי.

ד. הָעוֹשֶׂה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה וְכַמִּשְׁקָל הַזֶּה, וְלֹא הוֹסִיף וְלֹא גָרַע בְּמִזִּיד, חֵיֵב פֶּרֶת; וּבִשְׁוִיג, מִבִּיא חֲטָאת קְבוּעָה: שֶׁנֶּאֱמָר "אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמוֹהוּ" (שְׁמוֹת ל, לג). וְהוּא, שִׁיעֲשֶׂה אוֹתוֹ לְהַמִּשֵּׁחַ בּוֹ; אֲבָל אִם עָשָׂהוּ לְהַתְלַמֵּד, אוֹ לְתַנּוֹ לְאַחֲרִים פָּטוּר.

ה. הַסֶּךְ מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה כּוֹזֵית בְּמִזִּיד, חֵיֵב פֶּרֶת; וּבִשְׁוִיג, מִבִּיא חֲטָאת קְבוּעָה: שֶׁנֶּאֱמָר "וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל-זֶר וְנִכְרַת, מַעֲמִיו" (שְׁמוֹת ל, לג). וְאִין חֵיֵבִין אֵלּא עַל סִיכַת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמָר "מִמֶּנּוּ", מִזֶּה שֶׁנֶּאֱמָר בּוֹ "שֶׁמֶן מִשְׁחַת-קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה, לִי" (שְׁמוֹת ל, לא); וּמַעֲוֹלָם לֹא נַעֲשֶׂה שֶׁמֶן אַחֵר, חוּץ מִמֶּה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה.

ו. אֶחָד הַסֶּךְ אֶת עֲצָמוֹ, וְאֶחָד הַסֶּךְ אֶת אַחֲרִים שֶׁנֶּאֱמָר "וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל-זֶר" (שְׁמוֹת ל, לג). הַסֶּךְ כָּלִים, וּבִהֲמָה, וְגוֹיִים שֶׁהֵם כְּבִהֲמָה, אוֹ שֶׁסֶךְ יִתֵּם בּוֹ פָטוּר, שֶׁנֶּאֱמָר "עַל-בֶּשֶׂר אָדָם, לֹא יִסֶּךְ" (שְׁמוֹת ל, לב).

ז. אין מוֹשְׁחִין מִמֶּנּוּ לְדוֹרוֹת אֶלָּא כּוֹהֲנִים גְּדוֹלִים, וּמִשּׁוֹחַ מִלְחָמָה, וּמַלְכֵי בֵּית דָּוִיד בְּלִבָּד; אֶפְלוּ כּוֹהֵן בֶּן כּוֹהֵן מוֹשְׁחִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהִכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחֲיוֹ אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה" (ויקרא כא, י). בְּבֵית שְׁנִי, שֶׁלֹּא הָיָה שֵׁם שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה הָיָה כּוֹהֵן גָּדוֹל מִתְרַבֵּה בְּלִבִּישַׁת בְּגָדִים בְּלִבָּד, שֶׁהָיָה לוֹבֵשׁ בְּגָדֵי כֹהֵנָה גְּדוֹלָה.

ח. פִּיּוּצַד מוֹשְׁחִין אֶת הַכּוֹהֵן: צֵק אֶת הַשֶּׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ, וְסָךְ מִמֶּנּוּ עַל גְּבִי עֵינָיו כִּמְיִן כִּי יוֹנִי כֹזֵה C שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּצַק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה, עַל רֹאשׁ אֶהֱרֹן; וַיִּמָּשַׁח אוֹתוֹ, לְקֹדֶשׁוֹ" (ויקרא ח, יב). וּמַלְכֵי בֵּית דָּוִיד, מוֹשְׁחִין אוֹתָן כִּמְיִן נֶזֶר עַל רֹאשׁוֹ. וְלֹא יִמָּשַׁח בְּמִקּוֹמוֹת אַחֲרוֹת, וְלֹא יִרְבֶּה בַשֶּׁמֶן.

ט. הַנּוֹתֵן מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל גְּבִי מֶלֶךְ אוֹ כּוֹהֵן גָּדוֹל שֶׁכָּבֵר נִמְשָׁחוּ, פֶּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל-זֶר" (שמות ל, לג), וְאִין אֵלּוּ זָרִים אֲצִלּוֹ; אֲבָל הַסֵּךְ מִמֶּנּוּ אֶפְלוּ לְמֶלֶךְ וְכוֹהֵן גָּדוֹל, חָיִב שֶׁנֶּאֱמַר "עַל-בֶּשֶׂר אָדָם, לֹא יִסָּךְ" (שמות ל, לב), כָּל אָדָם בְּמִשְׁמַע. וְכוֹהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּטַּל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה מֵרֹאשׁוֹ, וְסָךְ בְּמַעְיו חָיִב כָּרַת: וְהוּא, שֶׁיִּסּוֹךְ מִמֶּנּוּ בְּכֹזֵית.

י. אִין מוֹשְׁחִין אֶת הַמֶּלֶךְ, אֶלָּא עַל גְּבִי מַעֲיָן; וְאִין מוֹשְׁחִין מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ שֶׁהִמְלִיכוֹת יִרְשָׁה לְמֶלֶךְ לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר "הוּא וּבָנָיו, בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל" (דברים יז, ב). וְאִם הָיְתָה שֵׁם מַחְלָקַת מוֹשְׁחִין אוֹתוֹ כְּדִי לְסַלֵּק הַמַּחְלָקַת, וּלְהוֹדִיעַ לְכָל שָׂזָה הוּא הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ: כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁחוֹ שְׁלֹמֹה מִפְּנֵי מַחְלָקַת אֲדוֹנֵיהוּ, וַיּוֹאֵשׁ מִפְּנֵי עֲתֻלָּה, וַיְהוֹאֲחִז מִפְּנֵי יְהוֹיָקִים אַחֲיוֹ. וְזֶה שֶׁמִּשְׁחָה אֱלִישָׁע לַיהוּא לֹא בַשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה מִשְׁחוֹ, אֶלָּא בַשֶּׁמֶן אֶפְרַסְמוֹן; וְדָבָר זֶה, מִסֵּרַת בֵּיד חֲכָמִים.

יא. כָּל כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁעָשָׂה מִזֶּה בַּמִּדְבָּר לֹא נִתְקַדְּשׁוּ אֶלָּא בַּמִּשְׁחָה בַשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וַיִּמָּשְׁחֵם, וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם" (במדבר ז, א); וְדָבָר זֶה אֵינּוּ נוֹהֵג לְדוֹרוֹת. אֶלָּא הַכֵּלִים כֻּלָּן כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהֶן בַּמִּקְדָּשׁ בְּמִלְאכָתָן, נִתְקַדְּשׁוּ: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ-בָם בַּקֹּדֶשׁ" (במדבר ד, יב), בַּשְּׂרוֹת הֵם מִתְקַדְּשִׁין.

יב. הַכֵּפוֹת וְהַקְּעֵרוֹת שֶׁמִּקְבְּלִין בָּהֶן הַמִּנְחוֹת, וְכֵן הַמְּזֻרְקוֹת שֶׁמִּקְבְּלִין בָּהֶן הַדָּם, וְשָׂאֵר כְּלֵי הַשְּׂרָת כֻּלָּן שֶׁלְכֶסֶף וְשֶׁלְזָהָב הָיוּ; וּמִתֵּר לַעֲשׂוֹתָן שֶׁלְשָׂאֵר מִתְכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. וְכֻלָּן מִתְקַדְּשִׁין בְּמִלְאכָתָן; וְאִם נִשְׁכְּרוּ מִתֵּיף אוֹתָן וְעוֹשָׂה אוֹתָן כְּלֵי אַחֵר, וְאִין קֹדֶשֶׁתָן מִסְתַּלְקַת מֵהֶן לְעוֹלָם.

יג. כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּקְבְּוּ אוֹ שֶׁנִּסְדְּקוּ אִין סוֹתָמִין אוֹתָן, אֶלָּא מִתִּיכִין אוֹתָן וְעוֹשִׂין אוֹתָן חֲדָשִׁים. סָפִין שֶׁנִּשְׁמַט מִן הַנֶּצֶב, אוֹ שֶׁנִּפְגַּם אִין מַחְזִירִין אוֹתוֹ, וְלֹא מִשְׁחִיזִין אוֹתוֹ; אֶלָּא גּוֹנְזִין אוֹתוֹ בְּצַד הַהִיכָל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וְהָאוֹלָם לְדָרוֹם, וְעוֹשִׂין אַחֲרֵים: שְׂאִין עֲנִיּוֹת, בְּמִקּוֹם עֲשִׂירוֹת.

יד. שְׁתֵּי מִדּוֹת שְׁלִיבֵשׁ הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ עֲשָׂרוֹן, וַחֲצִי עֲשָׂרוֹן: הָעֲשָׂרוֹן לַמִּנְחוֹת, וַחֲצִי הָעֲשָׂרוֹן לְחֶלֶק בּוֹ מִנְחַת כּוֹהֵן גָּדוֹל שֶׁכָּל יוֹם.

טו. וְשֶׁבַע מִדּוֹת שְׁלִלָּח הָיוּ שֵׁם הֵיזֵן, וַחֲצִי הַהֵיזֵן, וְשְׁלִישִׁית הַהֵיזֵן, וּרְבִיעִית הַהֵיזֵן, וְלֹוג, וַחֲצִי לֹוג, וּרְבִיעִית. וְלָמָּה הָיוּ חֲצִי הַהֵיזֵן וּרְבִיעִית הַהֵיזֵן וְשְׁלִישִׁית הַהֵיזֵן, לְמַדִּידַת הַנְּסָכִים שֶׁלְזִבְחִים;

וְלוֹג, לְמִדֵּית שֶׁמֶן הַמִּנְחוֹת; וַחֲצִי לוֹג, לְמִדֵּית שֶׁמֶן לְכָל נֵר
מִנֵּרוֹת הַמִּנּוֹרָה; וּרְבִיעִית, לְחֶלֶק בָּהּ הַשֶּׁמֶן לַחֲבָתִין. וְאֵין לָנוּ
דָּבָר לְמִדָּד בּוֹ הֵינּוּ; וְלָמָּה הָיָה שֵׁם הוֹאִיל וְהָיָה בַּמִּקְדָּשׁ בַּיּוֹם
מִשָּׁה, שֶׁמֶדָּד בּוֹ שֶׁמֶן לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה.

זו. וּבַחֲצִי לוֹג שֶׁהָיָה בַּמִּקְדָּשׁ, הָיוּ מוֹדְדִין מִיָּם לְיָמֵי סוּטָה
וְשֶׁמֶן לַתּוֹדָה; וּבְרְבִיעִית שֶׁהָיְתָה שֵׁם, הָיוּ מוֹדְדִין שֶׁמֶן לַחֵם
נָזִיר וּמִיָּם לְטַהֲרֵת מִצָּרַע. וְלֹא מִפְּנֵי מַעֲשִׂים אֵלּוּ נִתְקַדְּשׁוּ, אֲלָא
מִפְּנֵי הַמְּלָאכּוֹת שֶׁלְּמִקְדָּשׁ שְׁאֵמְרָנוּ.

יז. כָּל הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ קִדְּשׁ, וּמִכְּלֵי הַשָּׁרֵת; אֲלָא שְׁמִדּוֹת הַלַּח,
נִמְשְׁחוּ מִבִּפְּנִים וּמִבַּחוּץ, וּכְלֵי הַיָּבֵשׁ, לֹא נִמְשְׁחוּ אֲלָא מִבִּפְּנִים.
לְפִיכָךְ בְּרוּצֵי מִדּוֹת הַלַּח, קִדְּשׁ; וּבְרוּצֵי מִדּוֹת הַיָּבֵשׁ, חָל.